

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN İHTİYARİ PROTOKOL VE BİREYSEL BAŞVURU HAKKI

Doç. Dr. Süheyla Suzan Gökalp Alca
Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi
salica2015@gmail.com

1979 yılında Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen ve Türkiye'nin 1985 yılından bu yana taraf olduğu "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi" (CEDAW) Birleşmiş Milletler bünyesinde yer alan altı tane temel insan hakları sözleşmesinden biri olup, kadınların insan haklarını korumayı amaçlamaktadır. Sözleşme; siyasal ve sosyal hayata katılmada, aile ve iş hayatında, sağlık hizmetleri ve eğitimdeki eşitlikleri sağlamak, ayrımcılığı ortadan kaldırmak için gerekli yükümlülükleri düzenlemektedir. Sözleşme uyarınca, taraf devletler, eşitsizliği ve toplumda yerleşmiş cinsiyet rollerini sürekli kılan âdet ve önyargıları ortadan kaldırmak zorundadırlar.

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine İlişkin İhtiyari Protokol ise Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na kabul edilerek 22 Aralık 2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, İhtiyari Protokol'ü 8 Eylül 2000 tarihinde imzalamış ve 30 Temmuz 2002 tarihinde onaylamıştır. İhtiyari Protokol CEDAW'ın taraf ülkelerce daha etkin uygulanması amacıyla mevcut denetleme mekanizmalarına ek olarak iki önemli hususu öngörmüştür. Bunlar "bireysel başvuru hakkı" ve "Komite'nin inceleme yetkisi"dir.

Protokole göre Komiteye bireysel başvuru, taraf devletin yargılama yetkisi altında bulunan bireyler ve bireylerden oluşan gruplar tarafından yapılabilir. Başvurucunun iddiası, Sözleşmede yer alan haklardan birinin, taraf devlet tarafından ihlali nedeniyle mağduriyete ilişkin olmalıdır. Başvuru için en önemli koşullardan birisi, iç hukuk yollarının tüketilmiş olmasıdır. Ancak bu kuralın istisnası, iç hukuk yollarının işletilmesinin makul olmayan şekilde uzaması veya etkili sonuç verme ihtimalinin olmadığı hallerdir. Ancak, başka uluslararası yapı ve süreçlerce incelenmiş veya incelenmekte olan, yada şikayet konusu olan durumlarda veya taraf devletin İhtiyari Protokolü kabulünden önce gerçekleşmiş durumlara ilişkin şikayetlerin, CEDAW Komitesince incelenmesi mümkün değildir.

Ülkemizde CEDAW kapsamında pek çok hak ihlali olmasına rağmen, konuya ilişkin bireysel başvuru sayısı oldukça azdır. Bu çerçevede bildiride ihtiyari protokolün amacı, sürecin aşamaları ile sürecin nasıl işlediğine ilişkin bilgi verilerek Türkiye'den yapılan başvuruların sonuçlarına değinilecektir. Ayrıca konuya ilişkin bir değerlendirme yapılarak, bu konudaki komite kararları tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Hakları, CEDAW, Bireysel Başvuru

Bildiri Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi teması kapsamındadır.

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

OPTIONAL PROTOCOL RELATED TO THE PREVENTION OF ANY DISCRIMINATION AGAINST WOMEN AND INDIVIDUAL APPLICATION RIGHT

The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), which was adopted by the United Nations in 1979 and Turkey has been a party since 1985, is one of six basic human rights Conventions in the United Nations. The Convention aims to protect the human rights of women. It regulates the political and social life, participation in family and work life, health services and education, and to remove discrimination for women. Under the Convention, state parties are obliged to remove inequalities and prejudices from the perpetuation of permanent gender roles in society.

The Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women was adopted by the United Nations General Assembly and entered into force on 22 December 2000. Turkey signed the Optional Protocol on 8 September 2000 and ratified it on 30 July 2002.

Optional Protocol which together with the existing oversight mechanisms, CEDAW has foreseen two important aspects in order to enable the Parties to be more effective in their implementation. These are the "right to individual application" and "the committee's review authority".

According to the protocol, the individual application to the Committee may be made by groups of individuals and individuals under the jurisdiction of the state party. The claim of the applicant should relate to the victim of a violation by the State party of one of the rights contained in the Convention. One of the most important conditions for the application is that domestic remedies have been exhausted. The exception to this rule is, however, in cases where the operation of domestic remedies is unreasonably prolonged or there is no possibility of effective action. Complaints which other international structures and processes have been examined or examined, can not be examined by the CEDAW Committee. Concerning the situations that occurred before the adoption of the Optional Protocol to the complaints can not be reviewed by the CEDAW Committee.

Although there are many infringement under CEDAW in Turkey, the number of individual applications on infringement is seldom. In this context, in my study the purpose of the voluntary protocol will be explained and how the process works. The results of applications from Turkey will be mentioned. In addition, an evaluation of the topic will be made and the committee decisions on this issue will be discussed.

Key words: Women's Rights, CEDAW, Individual Application